

1/10. ^{no c}Babirwa: history.

0-16

tse re di khumane ho Maseputa Mamadi.

K34/25

Ditaba tsa Babirwa ba hale.

0-16

Babirwa ba hale ba kwa thokô ya botaba tsatsi, e be e le barwa ba motho a e teke ba le bararo. Wa pele leina la hahê ke Ngwato, wa bobedi ke Tau, wa bo raro ke Letswalo; he ba toha kwa botaba-tsatsi e be e le batho ba leruô le lentsi, ba fitha ha Motsatsi ba khumana byang e le byo boholo ho se na molelo, bôna ba ta le molelo ba fisa taha ba re dilô tsa bôna di ka ta tsa sefule botse, e le hore he ba ta ba tile le sethsaba sa bôna le matona a bôna. Maina a matona ke a^o. Wa pele ke Makhura yo a beho a sepela a thswere makhura, a ho tola ka dikxosi, wa bobedi ke Serumula yo a beho a sepela a thswere serumula sa molelo, wa boraro ke Lehong, yo a beho a sepela a thswere dikxong tsa ho hotetsa molelo wa ho ôra, ke dikxosile Seboni yo a beho a sepela a bôna mafoka a dikxosi le ba bangwe ba re sa tsebeho maina a bôna o toha fao ba thôma ho kxaohana, Ngwato a toha le sethsaba a leba thokô ya Borwa, Tau yêna a leba thokô ya dithaba tsa Hananwa Letswalô yêna a re ho sala a toha a ya dithabeng tsa Nareng dist. Tzaneen, byale ya ba diripa tse tharo, yo mongwe le yo mongwe a toha le sethsaba sa hahê Ngwato a fitha naheng ya Bakxata, a dula hôna a thêha naha yeo hare ke Bolopêla bya mmamanea a nare, ka sekwawa ba re ke Hartbeespan, dist. Rustenburg, a tsea morwedi wa ~~kxog~~ kxosi ya Bakxata a bea a busa ke Bakxata ba nwa noka ya Madikwe ba bangwe ba nyoha noka ya Madikwe naheng ya Lentswe ba buswa ke kxosi Lentswe, ho fitwêla le matsatsing a naase ha ba ka ba toela ba bowêla moraho Lebohasi bo ba tohile ke matona a kxosi Molefe Lentswe Letswalo yeno o sehe dithabeng tsa Nareng ho fitwêla le matsatsi a naase.

Tau yêna a fetêla thabeng ya Ngwala he ba fitha ngwala Seboni yêna a re ha se naha ya ho dula ke batho, a bowêla moraho a dula Morebeng, dist. Groot-Spelonken xe ba re ke Tau-ya tswala ke hore e be e le Tau moratho e le Letswalo, byale ba re ke tau yabo Letswalo ke mo o kwileho leina la Tauyatswala ka ka he moholo e le

Ngwako moratho e le mokxadi. Byale he re bitsa re re Mokgadi a
3 ngwako.

Ditaba tsa kxosi Ngwako a matape makobela he a seno ho tseni
mo Tswaing molodong he a sono ho bolaya ba Motete morwa polane
baila kolobe a dula hōna byale le tswai ya ba la hahê, batho ka moka
ba dilete ba ta ba tsea Letswai mo ho yēna mokgwa wa batho wo ba be
ba tsēna ka ôna ho ta ho tsea letswai ke yo:-

sa pele he ba fita ba ba sa tsebeng molodô ba be ba kxana
ho tehe ka ho tehe he a phepêla o re:- ke tile ho bōna wēna matete
a Sebola ke tile ho bōna wēna Motete a sebola, he a seno ho fetsa
ho phepêla o kxōnamêla hōna kua Letswaing ba re he motha a ka se ke
a kxana mato a hahê a to ba botoko ba ba tahang ka thokô ha bophirima
tsatsi ba be ba diâ byale le ba botaba tsatsi he ba seno ho fetsa ho
phepêla ba be ba ya kua Mosate ba be ba ta ba rwele mabêlê, ba bangwe
mehoma ya diata he bo esa ba iswâ molodong ba nthsetswa letswai ba
4 toha ba ya ha bo bōna Letswai le e be e le la Motete hale ha lōna
byale Sebola a re kea le tsea Motete a hana ka lōna ka morao a fao
Sebola a re ho Ngwako a Matape bolaya ba ha Motete ba hana ka
letswai ~~ka~~ byale a ba bolaya ka dira a tsea letswai le naha yaba tsa
hahê ka moka ha tsōna.

Ka moraho ha fao bana ba Ngwako a Matape ba setse ba
hodile, maina a bōna ke:- wa pele ke Masete khuruba, wa bobedi ke
Madidimalô modikwa, wa boraro ke sekxanthso, wa bōne ke mpada, wa
bohlano ba Rasemata, bana ba ke ba morwedi a sebola, ba bangwe ke
Ralephaswa le ngwana abo Sekwati le Nakedi wa morwedi a Makhura ka
mphela a bōna e setse e le masohana.

Ka tsatsi le lengwe ba dutse wa taha Mauba a kxosi Sekwati
sa Thulâre, bōna ba re ho bita mo molodong ba nthsa letswai ba
seso ho hopêla Makobela Mokxosi wa lela ya rēmana ka dilêpê, hōna
ka mo molodong he mauba ba thsaba ba to hêla mahumahadi kxosi
Thulare fêla ba se ke ba nmolaya modikwa motho wa pelo ya setoho.
5 A kgeila dikwarô tsa hahê ka moka a mo lesa a toha he mauba ba fita
kua ha Sekwati ba motsibisa hore ba ha Makobela ba re bolaile bōna
le diaparô tsa mohumaha di wa haho, byale kxosi Sekwati a nthsdira
tsa ta hape Tswaing, mo tse wa nase ts o bo o dutse mokaneng ya

Sekoto byale mauba ba re ho fita ba se sa ya Letswaing ba ya motseng,
 batho ba ho lebêlêla le tswai ba ba bôna he ba le nokaneng
 yamaiphitwane mo ba dula bakhutile hôna ba lebeletse batho ba ho utswa
 letswai byale ke hôna ba kitima ba ya kua motseng ba ba botsa ba re
 Mauba a eta, ke hôna mokxosi o lela, ha nyakwa mofika a ma
 akgamatsana ke mafika a maswayane a fôtlwa ka ditare ha nyakwa
 baneryana ba mabole ba ba fa mafika ale ~~xxx~~ ba ya hana kwa pele ha'
 dira ba kxaya dira ba ba phôsa ka mafika ba ba phosa ka mo tehe ka
 mo tehe ba re e a lothsa baxonyana/~~xxxx~~ ^{ba re} he ba dia byale ba kitimêla
 motseng ba sa lebelele moraho byale mauba a ta a Sepela a be a
 athsela dipheku tsela tsa ho phoswa ke banyenyana bale, he ba setse
 6 ba di fitile diphekhu Mokxosi wa lela ba re tsê nang batho he ba
 bolayana Mauba a be a sesa itwela ba be ba taeditswe ke dipheku
 tsela ba dihatileng Mauba a bea a bowêla moraho be sitilwe, byale he
 ba fita ha Sekwati ba tsibisa kxosi ya bôna ba re re ko ho palelwe
 ke Le kxalaka, byale kxosi Sekwati a re ho bôna le se he la re ke
 mokxalaka e reng ke morwa. Thobêyane hobane he nka be a seke
 aipalaêla lena le be le to mmolaya, hwa iswa lebaka le batho ba ka
 lebalang byale kgosi Sekwati a busa a romêla dira tsa hahê a re eyang
 ho Makobela hoa tswaing yêna o to leêta pele hore le yo bolaya batho
 kua mose a noka ya Udi he ba fitele mo tswaing dira tsa êma kxakala,
 ba romêla batseta kua ho Kgwako a matape Makobeba ba re re rumitwe
 ke kgosi Sekwati o re ha o Mokxalaka ha o Moroka o Morwa Thobêyane,
 byale ke ho hopêla hore dira tsa ka letsa haho diyê mose a Udi di
 yo bolaya batho, Ngwako a Matape ase ke a romeletsa a kwa yêna ka
 nama le ba hahe ba ya hôna yêna Ngwako a matape o be a apere pheku
 7 ya talamo molaleng wa hahê he ba fitele kua ~~xxxx~~ mose a noka ya Udi
 ba toka batho dira ka moka tsa tswarwa ke tala byale yêna Ngwako le
 ba hahê ba phura pheku ye moya wa bôna o tale ba se sa swarwa ke
 tala ba bowêla moraho pheku ye ke ya tileng le yôna hele a kwa ha
 habo ba re o ho fita mo Tswaing mauba ale a bowêla moraho mokxowa
 mauba he ba kwa kua ha bo bôna ba ta keno so: he ba fita ha
 Mphatele ba re re tsela a bafa tsela, ba fita ha molêpô ba re refê
 tsela, a ba fa tsela, ba fita ho molôtô, ba re re fê tsela a bafa

tsela, mohla ba bowêla moráho ba setse ba ko ho thopa dikxomo ha ba sa hopêla tsela ba emisa marumô ba re le wêna he o rata.

Byale ngwako-a-Matape a hwa ka moraho wa hwa khuruba wa sate Madidi malo motho wa setoho, a re Letswai ha le nonthswe he motho a hwile ba bitsa Ngaka ya laola ya re o loilwe ke mokêtê, byale motho yola wa moloi o swanetse hore a swarwe a bolawê a latelwe ka molo donq hwa dirwa byalo he motho a loilwe yo mongwe o a soarwa a iswa molodong a bolaêlwa hône ya re katsatsi le lengwe mohale a maru mo Thsosa 8 Mosena Ngwana a bo monye mabone mosena a bolaya phala a re ho fita hae a kxobêla batho dinama tsa phala, mohatsa a monye maboni a re nna o mphile nama e nyenyane, matsatsi a se makae Thsosa A tswarwa ke bolwetsi a hwa, monye maboni a re Thsosa o bola ilwe ke mosadi wa hahê Maboko morwedi a Khuruba. Byale ditaba he di ta ho kxosi Mamadi a re ha o bitswe Ngaka batseta ba romelwa Tsweta hore a yo ho bitsa ngaka ya ho laola, leina la ngaka ye ke Pereta, he aba sepela mo tseleng ba be ba sa taisane difola le yêna, basa dule moriti o, tehe le yêna, yêna a itulêla le motseta wa hahê molawo ke wa ngaka le dikxosi hore batseta ba ha ta ba motsa maaka tseleng ba re moloi ke mokete, ba nama ba fita tswaing ka yeo ya laola ya re moloi ke makxaba Thoti mahatsa monye maboni mosena a mo tia ka mosasa moholo wa hahê wa mosadi o be a tile ka tsatsi leowe, byale ba swarwa ka bobedi bya bôna ba bolaêlwa Molodong, ngma tsa bôna tsa lewa ke 9 Manong, marapo a tale letsoaing. Baloi ba be ba sea bolokiwe he e se ba tho ba ho bolawa ke Modimo mokgxwa wa ho bolaelwa batho ka molodong wa hole le he motho a bolaile go mongwe ka thôka hoba ka selêpê o be a swarwa a yo bolaelwa Malodong ba re mpya ya dya engwe ha e none.

He pula e nele mo lodo wa tala metse mata meetse ae phya molodo o tala letswai le lentsi byale benye ba lônâ ba le nthse le le salang eba la batho ba batang hâ ho le reka ka tsatsi le lengwe. Ngwana wa Rale phasoa makobela a bolanya e mongwe ka mosêbê ba re Mpya nya dya e ngwe hae none, le yêna ha bolawe ka hore e be e le

ngwana wa ka mosate, kxosi a re o se ke a bolawa ka Thoho hore madi
 a hahê a se ke a falalêla fase, ka hore ~~xxx~~ ke ngwana wa fase kxosi ya
 re a ho kwe molala hore moya wa hahê o talelane kxosi ya thsabêla ka
 ntong hore a se ke a môna he a bo lawa, ka moraho ha fao ~~xxxxxx~~
 papahê mgwaha a thsabêla kua Hananwa le ngwanabo Sekwati, makobêla
 ba re kxosi ye e sehloho le rena o tlatla a re bolaya le monye
 10 maboni o ile athsabêla Hananwa ditloholo tsa monye maboni mosena le
 matsatsing abo naase di se kua Hananwa tsa mosadi yo e beho e se
 moloi bana ba mosadi yo a bolailweho wa moloi maina a bôna keya:-
 wa pele ke kxaba thoti, wa bobedi ke matome e be e le mosimane le
 ngwane nyana fêla Matome a rekiswa ho Lekxowa le lengwe ba reho ke
 pharamêla Rensberg a dula kua ho ntona Kxareba Goodsfliy Kgaba Thoti
 yêna a fiwa lesohana le lengwê a cha dikxomo tse yo lewa Mosata,
 lesohana le ke Tatedi ka moraho ha fawê hwa ta Makxowa a ta mo
 Tswaing a tile ho bôna hore na monye a letswa ke mang, ba khumana
 ele kxosi Mamadi, byale ba homêla moraho ba re ho fita kua ba
 tsibisa pritend Paul Kruger ba re ho na le kxosi e engwe kua
 Zoutpansberg e dutse mo ho naho le letswai ke la hahê, oa le laola;
 byale makgowa ale a re re be re re na dielwe selo se sengwe se se
 ka mothabisang sa borena ke hona ho dirwa setulô sa dithsipi sa
 kôpôrô ye thseta sa ho kxwata kudu, he se fedile sa tiswa ho kxosi
 11 Mamadi ke banna ba Ma kxowa he ba fitele ba re re romilwe ke Paul
 Kruger o rile re te re o fe Setulô se ke ponthso ya hore ~~x~~ o morena
 ho toha fawe yaba kxwêranô e kxolo le mmusô wa Maburu he ba tile ho
 hopêla letswai ba le khumane le bôna ba ta ka dilô tse di thabisang
 kxosi ba ta ~~k~~ ka Mesidi le ditopi le dilotô le Mapai ba ta natso.

Ka moraho ha fawe kxosi Mamadi a khuduha a ya dula Madu
 byaneng Ka alplaas, a tohêla letsoho la hahê Nakedi a Makobela ya
 ba ba tahang dithabeng a ba ~~xxx~~ rekisetsa letswai ya ba a tisa ba
 ananwa e be e le Nphateng moletswaing.

Ka moraho ha fawe Makxowa a ta hape a re rehopêla hore na
 re ka se ke ra dia dipane na ka hore re bôna hore Letswai le laho
 ôlêlwa fase ha le botse, kxosi ka ho twana le bôna a ba dumêlêla
 a re: dira byalo, ba ena le Michael Buys, moêta pele a bôna e be
 e le Piet Eloff, lyale ba fita ba abêlana tsôn le yêna Megel Buys

ba mo fa tsa hahê ba ena le moruti Bekare le moruti Hofmeyr ba re
 ho fetsa ba homela moraho ka hore le be le bêrêkwa maria fêla, baliti
 12 ba sala bo Nakedi kxosi Mamadi a bôna hore o kxole le letswai a boêla
 moraho a yo dula bowelo bana ba hahê ba bengwe ba ye kua Hananwa ba
 yo dula hôna ba fitha ba dula Selobana mo ba ileho ba lwa le ha ha
 kibi hôna. Morwa wa pele ke Maphula, wa bobedi ke Marema, wa boraro
 ke Maseputa le ngwana abo seêpe Mabusa le ngwana abo Lexapêla.
 Lerapela lesohama la bohale ke yêna a bolailweho mole a ntwâ yeo ntwâ
 ya re ho fêla wa fêla seripa sa ngwaha byale ba boêla moraho koa
 tswaing byale ba kxobokana ba tswaing ba re ke ba tswaing ka hore ba
 be ba dutse Naheng ya letswai ba fetsa Ngwaha e e tehe, ke hôna ho
 ta ~~Makx~~ Makxowa a Mmusô le Moruti Hofmeyr le Magele Buys le banwa ba
 hahê hwa bitswa pitso e kxolo he Sethsaba se kxo bokane mo letswaing
 le kxosi Mamadi lentswe la re romilwe ke kxoroment a re ke hopêla
 hore o ngwathete letswai la ha thokô yabo phirima tsatsi hore e
 be la kgoroment, la botaba tsatsi e to ba la haho Mamadi, kxosi le
 13 Sethsaba ba e dumêla ke hôna ba supetsana mobaka bo yaho hôna letswai
 la botaba-tsatsi le be le bitswa letswai la Sefakô ladi thôrô tse
 dikxolo, byale makxowa le magele ba boêla moraho le moruti kamaraho
 ke hôna ho ta lelxowa la le Geremane a kwa kua Thswane Pretoria, lein
 la hahê ke Setia-Maeba Piet Zeederberg a soma soma a toha ka moraho
 hwa ta wa Le Geremane hape ba re ke Matalanya ne e bile diele benkele
 le kanti ya byalwa a rekisa ya re ka ngwaha wola Moselekatse a lwa
 le Makxowa ka 1895 Matalanyane a toha hwa ta hape Monna wa le Gereman
 a kwa Rita kua ho beho ho dula komosasa mokhunthedi Berane-Vorster
 leina la hapê ke Sephaka Molodo-pahl e le hore banna ba bata ba kxosi
 Mamadi o bea ntchsa la hahê ka thokô la bôna ba be ba le apeya ka
 pitsa e kxolo lebaka lo Zeederberg le ba ka moraho ho yêna Mokxalabye
 Mamadi o be a setse a tsamile ho dutse ramo thsabi Mamadi Ramohtsabi
 a re ho toha hwa tsêna Maphula setulong sa bohosi ke hôna ~~ba~~ ~~re~~
 14 hwa re ho feta ntwâ ya Mphefo hwa tsêna ntwâ ya Maisemane le Maburu
 hôna ho rile ka ntwâ ya mphefo le Maburu pahl a toha a boêla moraho,
 ba Mamadi ba no sala ba letile letswai la bôna he ntwâ ya maburu le

Maisimane eseno ho fêla ka 1901 wa ta monna wa le Geremane hape, leina la hahê ke clarle Morshel a tsosa mosomo byale ka bale ba pele a kwa kua Mara; a bile a diele lebênkêlê a tohêla Mosomô wale lebenkele ka moraho ha sebaka a'ya kua ha habo Geremane a re he a boile a boêla a ta mosomong hape he hôna a tsibisa ba ha Mamadi a re tsebang hore letswai le ha e se e la lena he la Mmuso ha le sa na maloka le ho e nthse tsa ka mo le ratang, ba ha Mamadi ba ba byalo ka lentsu le le reho tapi holofela leraha meetse a phule o'ya bôna taba ye e ile ya huduha mehopolô ya sethsaba sa ha Mamadi ba leboha ha ho le Monna ya a ba tsibisitseng ditaba tse ka hore ba

15 batileng pele ba beba ba ueile ka hare hale Thsufi he ba re re romilwe ke kxoroment a re mphe ka fa wêna o to sala ka fa ha holo phoso e tile le moruti Hofmeyr le Ma-Buys ba dia Sephiri le ba mmuso wa Riphaplyk re tiesa hore he ho ka nyakêha-dipukung tsa hale tsa Letswai ho to khumanwa phosô ena le Hofmeyr le banna ba mabuys ka hore pele ha lebaka le Hofmeyr e be a tisa lentsu la modimo mo tswaing a twana le mokxalabya Mamadi ke tsôna ditaba tsa ho tsewa ha Letswai matsohong a ba ha Mamaui na le a ka la tsewa ka mokxwa o bonahalang se ~~xxx~~ matsatsing a bonase se bonahalang ke merako fêla ya metse ya bôna, ditaba tse re di khumana ha'Isimael Makobela morwa wa Nakedi Makobela, ke mokga labye wa mengwaha e 87, he moruti Hofmeyr a ta Goedgedacht e be e le mosimane wa mengwaha e meraro Setulô sela sa ha koo ha Paul Kruger sa-dithsipi se sa ntse se sa phela fêla e rile he Maphula a bônâ hore o ya tsofala ase fita a re ho (hwa) ba Momadi ba se nyaka ba se be ba se bôna matsatsingabonase se tweletsele ba seng la Bechuanaland mo sebeng hona tse re di khumane

16 ha Maseputa Mamadi.

Ditaba tsa dintwa tsa ba ha Mamadi ka tsatsi le lengwe ba toha ha dira ba ya bokxalaka kua nokeng ya mo tsangwane ba fita mo ba reho ke sa motsangwane ba fita mo ba re ho ke sa mokxoto thabaneng tse dintso, ha ba fita ba romêla dithodi hore dilebêlêlê xore na dira di ka tsêna byang, dithodi tse di be di byalo ka batsomi ba ba tsomang diphôôfôlô ba re ho bôna hore ha ho kxoneke ba boêla moraho ba tsibisa mahabo bona e be e le lebaka la he ho lyolwa letaka masemong ba lesa batho ba boêla motseng ya re matahosa seripa

se sengwe sayo tsêna ka hare ha mabele yo mongwe le yo mongwe ka ola hahe ba bangwe ba sala ba laletse kgaufi le motse he letsatsi le seno ho thaba batho ba ya masemong mongwe le mongwe thsemong ya hahê mokxosi wa sala o lela moraho lwo motseng U dira tsela tsa ho tsêna ka hare ha mabebe tsa ru toloha ba tsena ba limi ka marumô le ka dithumya le dilêpê ba phatatsa bakxalaka ba tsea dikxomo le basadi e bano ba toha natso ka moraho ba ta ba ba rekolola ho toha fao bakxalaka ba re ba Mamadi ke ba ha Sefoka.

17 Ba mamadi he ba le kwa Thaha thsane ho ya leêto ha ya dira ha di boye bôna ba be ba swere thêbêlê e bitswaho Mosadi o khufa ya mphahô a phukubye e e be e dula mo o sa yeng basadi ba bafya e o ya bakxekolo. Ba Lesiba ba be swere ya madibana seopeng koama ya mosela moholo, banna ba re la e tabye, basadi ba re e sa hola thari tsa bana ba rena bo morakana a madibana ya re ke tsatsi le lengwe Lesilea a nthsa dira hore diye Thahathsane yo yo yo bolaya ba Mamadi he ba e. tselengheya ha Mamadi ba khumana Mmapa hodimo o phakile tseleng hloare byale dira tsa boêla moraho ka hobamehleng yel ya hale he dira di sepela tsa khumana selo se pha kile tsela hadike di thsela ba re Marumo a to re phaka byale ba dula le bakanya na a kw hape he ba re re to tsoha re tsêna hlame ya putla tsela ta homêla moraho hape ba re leêtôla rena le sanyehile kahlame ya ma di ra masuha leêto.

18 Lesiba a beêlêla a re boêlêlang hape dira tsa fokwa ya re he ba setse ba e kxaufi le motse nare ya pôhō ya tsêna ka hare ha dira ya kobana le bôna ba e phôsa ka mesêbê le marumo ba se ke ba ba ba e bolaya, dira tsa boêla moraho ba se sa boêlêla hape, he hōna mafêlêlō a ditabo tsa ha Lesiba yo hoyā ha Mamadi ha dira kua ha thsane.

Maina a Barwa ba mamadi wa pele ke Mphedu wa bobedi ke Maphula, wa boraro ke Moswana, ke ba morwedi a Lebepe, khunwana ke wa morwed a Mosena merema ke wa morwedi wa Thsope Maseputla le Seepe ke ba morwedi a Sebola, Puputa ke wa morwedi a Matchshethê, Semadi Mabusā Lerapela ke ba morwedi a morudi kxalusi ke wa morwedi a Mosena, Mathseng ke wa morwedi a Makakabolê ke Lesome la batho le batho ba bararo.

19 Serêto sa Khunwana ke se:-

"Ke khunwana a bo le bepa thipa se lwa ka bohale

Serêto sa Marema ke se:-

"Ke marema ditha tho boha di dikôbela ke thsipi tsa balepa
ha di lekise Matsosa a bo maboko ke yêna papahe

Madumêla, ho retoloha maoto mahana ho thsaba ngwana a bo mosima le
~~nyahabo~~ moyahabo, thsupya ya kxwatha le tee ha tswale ya tswala e ka
~~nt~~ tlola mphalalô ke ye e tswetseho ke phaswa sekxanya mataleng
pelebesa ra marwala disea phulwa o robisa batho dihoba ngu ana a ~~nt~~
marema mphaka ra mabes a sea tseha Sehoma ditoung ba pololang, o
bapilwe mokxopha matong a tau-diphala-à-diye moto mokwibidu mabolaya
motho kua ~~nt~~ soding la Makxoba Sebata o haketse Serêto sa Seêpe ke

20 se:-

"Seêpe boya ra mere o remile o to rêma le mekhwidiri-thsipe
Seêpe boya moratho a seputla kwilimi ke tohile kwilimi e kwile
Maune bannyana le mathathsana pasopo mongwaha o sathile kwilimi
kwilimi e kwaho moths onô.

~~Serêto~~ Serêto sa Puputa ke se:-

"Mphaphariti a diôka moriti mo lala mabota dikxolo di
hole lele puputa o se ke wa feta phaswana kxomo a e fete namane
e tswetse.

Sereto Semadi o se ke we mela mokgot mela dinaka oe
tabanele ta bana ka madi morwa sekhwibidi.

Serêto Mabusa kxau ya kxanya le naka kua Mamothudi a
thsipi.

Serêto kxalosi a dinaho tomo tomo la mata a maholo a
tomolela ma fsia a thsaba ngwana a kxosi a tabane marumô o dula
fase a tabana ba leta taledi abo makabe.

Serêto sa mohale e marumô ke see Seôka Semonga sa ntebelele
thibolela abo mokxadi lethabanêla monêna soding la ramongo tatedi
a mala têla komane marumô halatelwe e se le tsolo ke kumane koma
tsa mamoha direbehelwe mamoha a madodoka Kgantela a bobethe he
ke sea thopa a bo mokxadi tsosa ya ka e no boya e kxantetse batho
bateko yamato a ma khu bidu a kobe letsi ho tabanela ntwa.

Serêto sa nare ba re moha tsa molsya nare o tole a sie
sedibêlô nare e na le mahobalo mabe tou ya re kxose hsabele
moholong) Maomêla Semenga moradi a ra mongae.

507

D 507

Typing u. ec K34/25

* 20

22

ke a le papêla monye waka he
mafokakakhele romelang wona
aka sepela botse le nthomê
pukwana ya ona hore lethe
nka hwa bana baka ba
sale ba bona Melaô ya
hale le metgoa^{xw} ya
hale le thoro enyakisisa

dumelang ka thabo
kele kholohetse kudu kudu
he nkabe kena lesa hoto
kepe ke ke tholla holeteb
ka tahole bona ka lelaka
le letlako hele santse modimo
alebile letle le swanche
merakô ya mo tsoaing

wa lena Mollanka

M. J. Mamadi

End: S.507